

CO JSEM DLUŽEN A KOMU?

Kázání ze dne 17.10.2021, Kamil Vystavěl

Matouš 22,15-22: *Tehdy farizeové šli a radili se, jak by Ježíšovi nějakým slovem nastražili léčku. Poslali za ním své učedníky s herodiány, aby řekli: "Mistře, víme, že jsi pravdivý a učíš cestě Boží podle pravdy; na nikoho se neohlížíš a nebereš ohled na postavení člověka. Pověz nám tedy, co myslíš: Je dovoleno dávat daň císaři, nebo ne?" Ale Ježíš poznal jejich zlý úmysl a řekl: "Co mě pokoušíte, pokrytci? "Ukažte mi peníz daně!" Podali mu denár. On jim řekl: "Čí je tento obraz a nápis?" Odpověděli: "Císařův." Tu jim řekl: "Odevzdejte tedy, co je císařovo, císaři, co je Boží, dejte Bohu." Když to slyšeli, podivili se, nechali ho a odešli.*

1. Léčka

Nešlo tu o žádnou seriózní disputaci. Byla to hra a hráči z řad farizeů a služebníků krále Heroda se těšili, že v této hře nad Ježíšem vyhrají. Ježíš měl prohrát, a to veřejně, před velkým množstvím příznivců uprostřed Jeruzaléma.

Byla to nastražená past. Protihráči byli chytrí. Věděli, že Ježíš uměl říkat takové věci, které rezonovaly v mnohých a mnozí se s ním shodli. Byl přesvědčivý a byl důvěryhodný. V tom byla jeho zvláštní síla. Takže se rozhodli zeptat na politické téma, na něco, na čem se lidé rozcházejí, neshodují a jakmile on odpoví, (tak nebo jinak, to je totiž jedno) jakmile se přikloní na jednu stranu, tak se jeho síla rozplizne a vytratí. Jeho zastánci se rozštěpí, Ježíš se v očích některých znemožní a bude klid. Pozor – hra začíná!

2. Chvályhodný začátek rozpravy

A začátek hry je opravdu milý: „Mistře, víme, že jsi pravdivý a učíš cestě Boží podle pravdy; na nikoho se neohlížíš a nebereš ohled na postavení člověka.“ Milý Ježíši, jsme rádi, že děláš dobrou věc, vážíme si toho, že Ti Hospodin ukazuje své cesty a ty pomáháš mnohým, aby jeho cesty pochopili a ubírali se jimi. Obzvláště pak oceňujeme tvoji férovost. Neohlížíš se na společenské postavení toho či onoho, máš odvalu rozkrývat záludnosti lidských srdcí a nebojíš se říkat pravdu, i když to pro tebe může být nevýhodné. Jsi vskutku spravedlivý muž (viz např. 3. Mojžíšova 19,15).

Toto slovo bych s radostí podepsal. Ano, souhlasím, takový Ježíš opravdu byl! A ještě přidám. Kež bych taky uměl ve stejném duchu promlouvat s lidmi. Chtěl bych mít oči, které vidí dobré dílo každého z vás. Chtěl bych najít slova ocenění pro druhé, pro děti, pro dospělé, pro spolupracovníky, sousedy, přátele... Jsem přesvědčený, že právě taková slova jsme dlužni těm, kdo nás obklopují.

Problém oněch řečníků z příběhu je, že pro ně to byla patrně jen hra, taktický tah a ne výraz uznání. A jestliže to přece jen bylo míněno jako uznání, pak z toho vyplývá smutná skutečnost, že to asi nebylo zase tak obvyklé – vyučovat pravdivě a beze strachu před následky, které mi zastávání pravdy může přinést.

3. Římská říše

A po tomto chvályhodném začátku přichází ošemetná otázka – jak to vidíš s císařem a Římskou říší? Podporovat nebo nepodporovat? Platit daně nebo bojkotovat daně? Otázka je zahalena do zbožného hávu, zda-li je dovoleno platit daně, tedy zda-li je z hlediska Božího správné respektovat Římskou vládu nebo ne.

Palestina byla odjakživa a napříč staletími součástí velkých říší. Egypt, Babylón, Asýrie, Peršané, Alexandr Veliký a jeho nástupnické státy, Řím, Byzantská říše, Arabové, Osmanská říše... Ani vykopávky z dob hluboko před naším letopočtem příliš nenavědčují myšlenku, že by v Palestině býval někdy samostatný nezávislý stát. Jedinou historickou výjimkou je období od 9. do 7. století před naším letopočtem, kdy se okolní velmoci zabývaly spíše samy sebou, svými vnitřními problémy a neměly dost síly na dobývání světa.

Jinými slovy myšlenka na nezávislost byla napříč věky zásadně neuskutečnitelná. Světové velmoci tu prostě byly a jsou a malé národy byly a jsou pod jejich vlivem. Neexistuje možnost, jak se z jejich vlivu vymanit. Právě tak česká kotlina nikdy nemohla existovat jen sama pro sebe, protože prostě není možné oprostit ji od vlivu mocností, které naši vlast obklopují. Otázka na Ježíše ohledně císaře a daní by se asi velice volně dala přeložit do dnešního kontextu tak, jestli máme ze svých financí přispívat Evropské unii nebo ne. Je tu ovšem zásadní rozdíl: demokratická EU má členství dobrovolné a naše země se na

výkonné moci EU přímo podílí. Oproti tomu Římské říše s autoritářským císařem a jeho nepřemožitelnými legiemi Židům bez diskuse diktovala pravidla a podmínky existence.

4. Pokoušíte mne, pokrytci

Ježíš pochopil, že to celé je jen hra a řekl to nahlas – *poznal jejich zlý úmysl a řekl: "Co mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peníz daně!" Podali mu denár.*

Skoro všichni bychom doma našli nějakých těch pár euro. Všichni máme občanku a každé auto má techničák se značkou EU. Jsme součástí toho velkého celku. Jaký má smysl dělat, že tomu tak není?

Právě tak milí tazatelé vytahují z kapes římské stříbrňáky a veřejně tím ukazují, že je běžně používají a patrně s nimi platí i poplatky státu. Tak tomu fakticky je. Císař vládne a my to teď nezměníme. (Snad to změníme za pár let u voleb – takovou možnost ovšem Židé neměli.) Ještě bychom se mohli odstěhovat někam jinam, ale i tam bude někdo vládnout a bude chtít daně. Koneckonců Izraelští králové v dobách samostatného státu taky vyžadovali daně a přitom kormidlovali zemi všelijak.

Pokrytci se tedy ptají na to, zda je dovoleno platit císaři. Dělalí, jako kdyby to byl nějaký zásadní problém, který je potřeba rozseknout, a ejhle, oni si už dávno na tuto otázku odpověděli, povinnost daně plní a ještě rádi využívají zpevněné cesty, mosty, vodovod, funkční dopravu, zboží z jiných zemí, bezpečí.

5. Nikomu nebuďte nic dlužni

Ježíš poznal, že jde o hru, ale nechtěl jim tu hru zkazit. Na vykutálenou otázku má zaznít vtipná odpověď a ta zní tato: *Podali mu denár. On jim řekl: "Čí je tento obraz a nápis?" Odpověděli: "Císařův." Tu jim řekl: "Odevzdejte tedy, co je císařovo, císaři, co je Boží, dejte Bohu."*

Co se z Ježíšovy odpovědi dozvídáme? Předně to, že jsme chtěli nechtě namočení do obou veličin a sfér, do té státní, občanské, i do té nebeské, Boží. V jedné i druhé sféře máme nějaké povinnosti, sluší se tedy, abychom nežili na dluh ani vůči Bohu, ani vůči státu.

Ovšem Ježíšova odpověď zůstává podivuhodně otevřená, takže si každý za sebe musíme poctivě zodpovědět, co patří ke státu a co zase je věc a záležitost Boží. Nápis a obrázek na minci nám může trochu napovědět. Ke státu patří peníze, některé doklady, zaměstnání, budovy – to, co si stát podepsal a označil jako své vlastnictví. My sami nejsme majetkem státu, ani naše věci, ani naše nemovitosti státu nepatří. Jsme sice na území ČR a EU, ale nejsme jejich vlastnictví. Naše povinnosti vůči „císaři“ a státu jsou vymezené a ohraničené.

Jinak tomu je v druhém případě: Co patří Bohu? A kdo patří Bohu? Tady nám nepomohou ani obrázky, nápisy, ani podpisy. Ostatně autoři uměleckých děl se někdy podepisují velmi nenápadně tak, aby to nebylo moc vidět. Jaký podpis má Bůh? A je něco, co by Bohu nepatřilo? Nakonec i ten císař a Česká republika a Evropská unie se všemi svými věcmi, úředníky, zákony a ústavami jsou na území, které patří Hospodinu. Já, moje rodina, moje obec a stát, všichni jsme Boží a jsme Pánu Bohu něco dlužni. Třeba zrovna spravedlivější a jednodušší způsob placení daní nebo méně smradu v ovzduší nebo každodenní poděkování... račte, prosím, sami kreativně pokračovat dál v tom, co asi Bůh očekává od nás, od našich měst, krajů a od naší vlády. A pracujme tom, abychom mu dávali, jako jednotlivci, jako rodiny i jako občanská společnost to, co jemu náleží.

Apoštol Pavel v dopise Římanům říká: *Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; úctu, komu úctu; čest, komu čest.* Snad bychom mohli k tomu dodat: Úřadům patří daně a to bohatě stačí. Úcta patří všem lidem, ale také dalším živým tvorům a Hospodinu jedinému náleží čest a sláva.

6. Podivuhodná řeč

Závěr dnešní ho oddílu praví: *Když to slyšeli, podivili se, nechali ho a odešli.* Hra skončila bez vítěze a taky bez poražených. Pokojně se sešli a pokojně se rozešli. Ježíš se díky Bohu nechytil do pastí. Dál ohlašoval a konal spravedlivou Boží vládu mezi Židy a pohany v Římské říši. I my máme žít a oznamovat Boží spravedlivou vládu mezi Čechy a Moravany v Evropské unii. I my se můžeme pokojně scházet a rozcházet – raději bez léček, bez vítězů a poražených a pokud možno bez dluhů – vůči sobě navzájem, vůči státu, vůči Zemi i vůči Bohu.

Kéž nám Hospodin žehná a pomáhá, abychom správně viděli, chápali a dávali to, co jsme komu povinni. A kéž nám, našim rodinám i našemu státu milostivě odpouští naše nesplatitelné dluhy.